

ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

Αθήνα, 18-03-2014

Αριθ. Πρωτ.: Γ/ΕΞ/1788/18-03-2014

Γ Ν Ω Μ Ο Δ Ο Τ Η Σ Η 2/2014

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, συνήλθε μετά από πρόσκληση του Προέδρου της σε συνεδρίαση την 12η Μαρτίου 2014 στο κατάστημά της, αποτελούμενη από τα τακτικά μέλη Π. Χριστόφορο, Πρόεδρο, Λ. Κοτσαλή, Δ. Μπριόλα, Π. Τσαντίλα, ως εισηγητή, και το αναπληρωματικό μέλος Π. Ροντογιάννη, επίσης ως εισηγητή, σε αντικατάσταση του μέλους Α. Συμβώνη, ο οποίος εάν και εκλήθη νομίμως και εγγράφως δεν προσήλθε. Δεν προσήλθαν επίσης, αν και εκλήθησαν νομίμως και εγγράφως τα τακτικά μέλη Κ. Χριστοδούλου και Α. Ι. Μεταξάς και το αναπληρωματικό μέλος Γ. Λαζαράκος. Στη συνεδρίαση παρέστησαν, χωρίς δικαίωμα ψήφου, η Γ. Παναγοπούλου, ειδική επιστήμων-ελέγκτρια, ως βοηθός εισηγήτρια και η Ε. Παπαγεωργοπούλου, υπάλληλος του τμήματος διοικητικών και οικονομικών υποθέσεων, ως γραμματέας, μετά από εντολή του Προέδρου. Ο έτερος βοηθός εισηγητής Φ. Μίτλεττον, ειδικός επιστήμων-νομικός ελεγκτής, δεν παρέστη λόγω απουσίας σε υπηρεσιακή αποστολή.

Η Αρχή συνεδρίασε προκειμένου να γνωμοδοτήσει, σύμφωνα με το άρθρο 19 παρ. 1 στοιχ. θ' του ν. 2472/1997, επί του σχεδίου υπουργικής απόφασης «Τήρηση Πληροφοριακού Συστήματος Παρακολούθησης Μονάδων Ψυχικής Υγείας», που υπέβαλε στην Αρχή το Υπουργείο Υγείας, στα πλαίσια της εξέτασης της γνωστοποίησης στην Αρχή λειτουργίας αρχείου με ευαίσθητα δεδομένα των ωφελούμενων χρηστών/ληπτών υπηρεσιών ψυχικής υγείας από μονάδες ψυχικής υγείας.

Το Υπουργείο Υγείας (Διεύθυνση Ψυχικής Υγείας) γνωστοποίησε στην Αρχή με το με αρ. πρωτ. ΓΝ/ΕΙΣ/390/22-03-2013 έγγραφό του τη σύσταση και έναρξη λειτουργίας αρχείου με ευαίσθητα δεδομένα των ωφελούμενων χρηστών/ληπτών

υπηρεσιών ψυχικής υγείας από μονάδες ψυχικής υγείας, δυνάμει της με αρ. Υ5α,β/ΓΠ.οικ.39321 Απόφασης της Υφυπουργού Υγείας (ΦΕΚ 453/Τεύχος Β/16.04.2010). Ο σκοπός της επεξεργασίας του αρχείου είναι ο έλεγχος των δαπανών (προϋπολογιστικά και απολογιστικά στοιχεία) των χρηματοδοτούμενων από το Υπουργείο μονάδων ψυχικής υγείας. Τα προσωπικά δεδομένα των χρηστών/λήπτων ψυχικής υγείας που υφίστανται επεξεργασία περιλαμβάνουν ονοματεπώνυμο, φύλο, ηλικία, τόπο μόνιμης κατοικίας, ΑΜΚΑ, ασφαλιστικό φορέα, ημερομηνία και τρόπο προσέλευσης, ένδειξη αν πρόκειται για νέο ή επαναλαμβανόμενο λήπτη, αριθμό επισκέψεων και θεραπευτικών πράξεων μηνιαίως, λειτουργικότητα ασθενούς, ύπαρξη οικογενειακού περιβάλλοντος, διάγνωση, υποστηρικτικό περιβάλλον, στοιχεία δικαστικού συμπαραστάτη (τα τελευταία τρία για χρόνιους ασθενείς), κ.ά. Η παραπάνω γνωστοποίηση του Υπουργείου επέιχε και θέση αίτησης για άδεια από την Αρχή βάσει του άρθρου 7 ν. 2472/1997.

Η Αρχή, μετά από εξέταση της γνωστοποίησης και του σχετικού νομικού πλαισίου, επισήμανε με το με αρ. πρωτ. ΓΝ/ΕΞ/390-1/30-05-2013 έγγραφό της ότι η με αριθμ. Υ5α,β/ΓΠ.οικ.39321 απόφαση δεν παρέχει την απαραίτητη νομική βάση για την επεξεργασία των ευαίσθητων δεδομένων από το Υπουργείο Υγείας. Κι αυτό γιατί η εν λόγω απόφαση αναφέρεται αποκλειστικά σε ποσοτική εκτίμηση/αποτύπωση στοιχείων των μονάδων ψυχικής υγείας που αφορούν στους χρήστες/λήπτες υπηρεσιών ψυχικής υγείας, δηλαδή στην επεξεργασία αποκλειστικά στατιστικών στοιχείων και όχι δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Ως εκ τούτου, η Αρχή κάλεσε το Υπουργείο να θεσμοθετήσει την απαιτούμενη νομική βάση για την επεξεργασία, προκειμένου να προχωρήσει στην αναλυτικότερη εξέταση της υπόθεσης και ιδίως των όρων και προϋποθέσεων για την έκδοση άδειας.

Λίγους μήνες μετά και χωρίς να έχει υπάρξει σχετική ενημέρωση της Αρχής από το Υπουργείο, υποβλήθηκαν στην Αρχή καταγγελίες από μονάδες ψυχικής υγείας αναφορικά με το υπ. αρ. πρωτ. Υ5β/Γ.Π.οικ.63818/28-06-2013 έγγραφο του Υπουργείου που τους υποχρέωνε σε διαβίβαση αναλυτικών δεδομένων ωφελούμενων χρηστών/λήπτων υπηρεσιών ψυχικής υγείας προς τη Διεύθυνση Ψυχικής Υγείας του Υπουργείου. Συγκεκριμένα πρόκειται για τις με αρ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/4588/08-07-2013, Γ/ΕΙΣ/4587/08-07-2013, Γ/ΕΙΣ/4491/04-07-2013 και Γ/ΕΙΣ/4613/09-07-2013 καταγγελίες, από τις οποίες η Αρχή πληροφορήθηκε και την έκδοση νέων υπουργικών αποφάσεων για το ίδιο ζήτημα.

Εν συνεχεία, με την με αρ. πρωτ. ΓΝ/ΕΙΣ/1011/22-07-2013 συμπληρωματική γνωστοποίησή του, το Υπουργείο Υγείας διαβίβασε στην Αρχή τις αποφάσεις Υ5β/Γ.Π.οικ 50557/29-05-2013, Υ5β/Γ.Π.οικ 50552/29-05-2013, Υ5β/Γ.Π.οικ 56669/11-06-2013 και Υ5β/Γ.Π.οικ. 56675/11-06-2013 της Υφυπουργού Υγείας που τροποποιούν παλαιότερες υπουργικές αποφάσεις αναφορικά με τον τρόπο λειτουργίας και οργάνωσης των Κέντρων Ημέρας, Κινητών Μονάδων Ψυχικής Υγείας, Μονάδων Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης (Οικοτροφεία, Ξενώνες) και Προγραμμάτων Προστατευόμενων Διαμερισμάτων. Βάσει των παραπάνω υπουργικών αποφάσεων που αναφέρονται ειδικά στην επεξεργασία δεδομένων ωφελούμενων χρηστών/ληπτών υπηρεσιών ψυχικής υγείας, το Υπουργείο επαναφέρει το αίτημά του για άδεια επεξεργασίας ευαίσθητων δεδομένων, επισυνάπτοντας και τους πίνακες με τα αναλυτικά στοιχεία που επιθυμεί να τηρεί στο πληροφοριακό του σύστημα ανά κατηγορία μονάδων ψυχικής υγείας.

Με σκοπό την διερεύνηση της ύπαρξης νομικής βάσης, καθώς και του προτεινόμενου από το Υπουργείο τρόπου επεξεργασίας και ιδίως των μέτρων ασφαλείας που εφαρμόζονται για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, πραγματοποιήθηκε συνάντηση στις 31/7/2013 μεταξύ στελεχών του Υπουργείου και των ελεγκτών της Αρχής που χειρίζονται την υπόθεση. Στη συνάντηση συζητήθηκαν δυνατές λύσεις αναφορικά με την ψευδωνυμοποίηση και την ασφάλεια των δεδομένων τόσο για το τρέχον χρονικό διάστημα (μέχρι την εξέταση του θέματος από την Ολομέλεια της Αρχής), όσο και για την τελική εφαρμογή του νέου συστήματος.

Το όλο θέμα της γνωστοποίησης του Υπουργείου Υγείας συζητήθηκε στην Ολομέλεια της Αρχής κατά τη συνεδρίαση της 9^{ης} Οκτωβρίου 2013. Η Αρχή εξέδωσε την 126/2013 Απόφαση με την οποία απέρριψε την αίτηση λήψεως άδειας του Υπουργείου Υγείας, με σκεπτικό που συνοψίζεται ως εξής:

Οι διατάξεις των άρθρων 4 παρ. 4 και 5 και 11 παρ. 7α και β του ν. 2716/1999 τις οποίες επικαλείται ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν περιέχουν ειδική νομοθετική πρόβλεψη για τη σκοπούμενη επεξεργασία, όπως αυτή περιγράφεται στην κρινόμενη γνωστοποίηση και αίτηση λήψης αδείας τήρησης αρχείου και για τη σύσταση ειδικής ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων μέσω της οποίας θα λαμβάνει χώρα η επεξεργασία αυτή, πολλώ δε μάλλον δεν αναφέρουν ειδικώς τα διαβιβαζόμενα προσωπικά δεδομένα των ωφελουμένων, ούτε άλλωστε παρέχουν ειδική εξουσιοδότηση για την έκδοση κανονιστικής υπουργικής απόφασης που θα ρυθμίζει τα ανωτέρω θέματα. Ως εκ τούτου οι σχετικές υπουργικές αποφάσεις που ρυθμίζουν τις ουσιαστικές και

τεχνικές λεπτομέρειες του ελέγχου δεν μπορεί να θεωρηθούν ότι συνιστούν την απαραίτητη νομική βάση διαβίβασης των ανωτέρω στοιχείων.

Για να είναι νόμιμη η αιτούμενη επεξεργασία πρέπει να προβλέπεται σε διάταξη τυπικού νόμου όπου θα περιγράφονται οι αρμοδιότητες ελέγχου και εποπτείας των μονάδων ψυχικής υγείας και τα βασικά χαρακτηριστικά της επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων των ωφελουμένων, ο υπεύθυνος επεξεργασίας, ο σκοπός της επεξεργασίας, τα συγκεκριμένα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που είναι αναγκαία να τύχουν επεξεργασίας, ιδιαίτερα δε τα ευαίσθητα δεδομένα, κατά τρόπο ώστε να προκύπτει σαφώς ότι τα συγκεκριμένα δεδομένα είναι αναγκαία και πρόσφορα σε σχέση με τον σκοπό της επιδιωκόμενης επεξεργασίας κατ' εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας, ο χρόνος τήρησης των δεδομένων, οι τυχόν αποδέκτες των δεδομένων αυτών και να παρέχεται ειδικώς η αναγκαία νομοθετική εξουσιοδότηση για τη ρύθμιση ειδικότερων, τεχνικών ή λεπτομερειακών θεμάτων, όπως ο σχεδιασμός του συγκεκριμένου συστήματος και τα εν γένει οργανωτικά και τεχνικά μέτρα για την ασφάλεια της επεξεργασίας των δεδομένων.

Στη συνέχεια το Υπουργείο Υγείας με το με αρ. πρωτ. Υ5α,β/Γ.Π.οικ.103949 (αρ. πρωτ. Αρχής ΓΝ/ΕΙΣ/1664/15-11-2013) έγγραφο επανυπέβαλε γνωστοποίηση τήρησης αρχείου με ευαίσθητα δεδομένα των ωφελούμενων χρηστών/ληπτών υπηρεσιών ψυχικής υγείας από μονάδες ψυχικής υγείας και με το με αρ. πρωτ. Υ5α,β/Γ.Π.οικ. 117102 (αρ. πρωτ. Αρχής ΓΝ/ΕΙΣ/1896/23-12-2013) καθώς και με το με αρ. πρωτ. ΓΝ/ΕΙΣ/36/9-1-2014 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου απέστειλε την προσφάτως ψηφισθείσα διάταξη νόμου που περιλαμβάνεται στο άρθρο 27 του ν. 4213/2013 (ΦΕΚ 261/Α'9-12-2013), με την οποία τροποποιούνται διατάξεις του ν. 2716/1999 «Εκσυγχρονισμός υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας & άλλες διατάξεις».

Με σκοπό την περαιτέρω διερεύνηση του τρόπου επεξεργασίας πραγματοποιήθηκε επιπλέον συνάντηση στις 11/2/2014 μεταξύ στελεχών του Υπουργείου και των ελεγκτών της Αρχής που χειρίζονται την υπόθεση.

Η Αρχή στη συνεδρίαση της Ολομέλειας στις 26/2/2014 αποφάσισε την αναστολή της εξέτασης της υπόθεσης μέχρι την αποστολή στην Αρχή του σχεδίου της προβλεπόμενης από την παρ. 9 του άρθρου 4 ν. 2716/1999 απόφασης του Υπουργού Υγείας.

Το Υπουργείο υπέβαλε στην Αρχή το σχέδιο υπουργικής απόφασης με το με αρ. πρωτ. ΓΝ/ΕΙΣ/453/6-3-2014 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

Κατόπιν αυτού η Ολομέλεια της Αρχής επιλαμβάνεται των θεμάτων της γνωμοδότησης, επί του διαβιβασθέντος σχεδίου υπουργικής απόφασης, και του θέματος της έκδοσης της σχετικής άδειας.

Η Αρχή, αφού άκουσε τους εισηγητές και τη βοηθό εισηγητή, η οποία μετά τη διατύπωση των απόψεών της αποχώρησε, και κατόπιν διεξοδικής συζήτησης, εκδίδει την ακόλουθη

Γ Ν Ω Μ Ο Δ Ο Τ Η Σ Η

Το άρθρο 4 του ν. 2716/1999 μετά την τροποποίηση και συμπλήρωσή του με το άρθρο 27 του ν. 4213/2013 έχει ως εξής:

«(...)

5. Για τις Μονάδες Ψυχικής Υγείας που έχουν συσταθεί από νοσοκομεία του ν.δ. 2592/1953 και του ν. 1397/1983 ή από Μονάδες Ψυχικής Υγείας που ανήκουν σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ή νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που επιχορηγούνται εν όλω ή εν μέρει, άμεσα ή έμμεσα από το Δημόσιο, η εποπτεία εκτείνεται στον τρόπο διοίκησης, στην οικονομική τους διαχείριση και στις υπηρεσίες ψυχικής υγείας που παρέχουν προς τον πληθυσμό. Για τις ανάγκες αποτελεσματικής εποπτείας και ελέγχου κάθε μορφής, των μονάδων ψυχικής υγείας της παρούσας παραγράφου, η καθ ύλην αρμόδια Διεύθυνση Ψυχικής Υγείας του Υπουργείου Υγείας τηρεί έντυπο και ηλεκτρονικό αρχείο, με δεδομένα που αφορούν στις μονάδες ψυχικής υγείας και στους ωφελούμενους από τις υπηρεσίες αυτών. Συγκεκριμένα, για τις μονάδες ψυχικής υγείας, τηρούνται στο Υπουργείο Υγείας κατ ελάχιστον, στοιχεία για τη σύσταση, οργάνωση και λειτουργία των μονάδων, αναλυτικά στοιχεία εργαζομένων, καθώς και οικονομικά στοιχεία κάθε μορφής, ενώ για τους ωφελούμενους και προκειμένου, να καθίσταται δυνατή η κάθε μορφής επιχορήγηση ή πληρωμή εν όλω ή εν μέρει, άμεσα ή έμμεσα από το Δημόσιο συσχετιζόμενη με αυτούς, θα τηρούνται κατ ελάχιστον στοιχεία ταυτοποίησης των ωφελουμένων (ΑΜΚΑ), δημογραφικά στοιχεία, στοιχεία διενεργούμενων θεραπευτικών ή μη πράξεων συσχετιζόμενων τόσο με πληρωμές ή επιχορηγήσεις του Δημοσίου ως άνω, όσο και με τους εργαζόμενους που παρέχουν αυτές τις υπηρεσίες. Οι μονάδες του πρώτου εδαφίου υποχρεούνται στην τήρηση των κατ ελάχιστα αναφερόμενων, στο προηγούμενο εδάφιο, στοιχείων σε διακριτό, έντυπο και ηλεκτρονικό αρχείο, στην έδρα της μονάδας, τα οποία, θα πρέπει να διατίθενται σε επιτόπιους ελέγχους και εφόσον ζητούνται, θα αποστέλλονται, έντυπα και ηλεκτρονικά, στο Υπουργείο Υγείας, προκειμένου να καθίσταται δυνατή η επεξεργασία τους και η εν συνεχεία, καταβολή κάθε μορφής

επιχορήγησης ή πληρωμής, εν όλω ή εν μέρει, άμεσα ή έμμεσα, από το Δημόσιο, συσχετιζόμενη με κάθε ωφελούμενο.

(...)

9. Οι μονάδες της παραγράφου 5 υποχρεούνται στην τήρηση στοιχείων, όπως αυτά ορίζονται στην ίδια παράγραφο, μέσω Πληροφοριακού Συστήματος. Για το σκοπό αυτόν, η Διεύθυνση Ψυχικής Υγείας σχεδιάζει και λειτουργεί Πληροφοριακό Σύστημα Παρακολούθησης Μονάδων Ψυχικής Υγείας. Με απόφαση του Υπουργού Υγείας καθορίζονται τα στοιχεία που οφείλουν οι μονάδες ψυχικής υγείας να τηρούν ηλεκτρονικά μέσω του ως άνω Πληροφοριακού Συστήματος, καθώς και οι κυρώσεις που θα επισύρει η μη τήρηση ή η πλημμελής τήρηση τους. Με την ίδια απόφαση ρυθμίζονται, ειδικότερα, τεχνικά ή λεπτομερειακά θέματα, τήρησης, επεξεργασίας στοιχείων και δεδομένων, τόσο σε έντυπη, όσο και σε ηλεκτρονική μορφή και γενικότερα, κάθε οργανωτικό και τεχνικό μέτρο για την ασφάλεια της επεξεργασίας των δεδομένων, καθώς και κάθε θέμα που άπτεται των διενεργούμενων ελέγχων των μονάδων ψυχικής υγείας.»

Ως εκ τούτου έχει πλέον τεθεί η νόμιμη βάση επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων των ωφελουμένων από τη Διεύθυνση Ψυχικής Υγείας του Υπουργείου Υγείας. Η σχετική υπουργική απόφαση που εκδίδεται με την παρ. 9 του άρθρου 4 του ν. 2716/1999 έχει καταρχήν νόμιμο έρεισμα και προκαλεί σε σχέση με το ν. 2472/1997 τις εξής παρατηρήσεις:

1. Σκοπός επεξεργασίας

Από τις διατάξεις των άρθρων 2, 4 παρ. 1 και 7 παρ. 2 του ν. 2472/1997 προκύπτει ότι η επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων επιτρέπεται μετά από άδεια της Αρχής, η οποία εκδίδεται στην περίπτωση που ο σκοπός της γνωστοποιηθείσας επεξεργασίας είναι νόμιμος, σαφής και καθορισμένος, τα δεδομένα τα οποία τυγχάνουν επεξεργασίας είναι συναφή, πρόσφορα και όχι περισσότερα από όσα απαιτούνται για την επίτευξη του σκοπού της επεξεργασίας και επιπλέον συντρέχει μία από τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 7 παρ. 2 του προαναφερθέντος νόμου.

Σύμφωνα με το την περίπτωση ε της παρ. 2 του άρθρου 7 ν. 2472/1997, εδ. δδ), επιτρέπεται η επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων, μετά από άδεια της Αρχής, εφόσον η επεξεργασία εκτελείται από Δημόσια Αρχή και είναι αναγκαία για την άσκηση δημόσιου φορολογικού ελέγχου ή δημόσιου ελέγχου κοινωνικών παροχών.

Στην συγκεκριμένη περίπτωση, όπως ορίζεται στο άρθρο 4 παρ. 7 του ν. 2716/1999, σκοπός της επεξεργασίας των τηρούμενων στοιχείων, αποτελεί η προάσπιση του δημοσίου συμφέροντος, η προστασία της ψυχικής υγείας του πληθυσμού μέσω της διασφάλισης έγκυρου και αποτελεσματικού πλαισίου εποπτείας και ελέγχου προκειμένου να καθίσταται δυνατή η κάθε μορφής επιχορήγηση, εν όλω ή εν μέρει, άμεσα ή έμμεσα, από το Δημόσιο συσχετιζόμενη με θεραπευτική ή μη πράξη ανά ωφελούμενο.

Ο σκοπός αυτός είναι νόμιμος, σαφής και καθορισμένος και εντάσσεται στο σκοπό δημόσιου ελέγχου κοινωνικών παροχών, όπως αναφέρεται στο εδ. δδ) της περίπτωσης ε του άρθρου 7 ν. 2472/1997. Στο δε σχέδιο υπουργικής απόφασης, άρθρο 7, περιγράφεται ο ίδιος σκοπός επεξεργασίας.

2. Υπεύθυνος επεξεργασίας

Στο άρθρο 4 παρ. 6 του ν. 2716/1999 ορίζεται ως υπεύθυνος επεξεργασίας των τηρούμενων στοιχείων στο Υπουργείο Υγείας η αρμόδια Διεύθυνση Ψυχικής Υγείας του Υπουργείου Υγείας. Το αυτό ορίζει και η παρ. 1 του άρθρου 8 του σχεδίου υπουργικής απόφασης.

3. Αποδέκτες των δεδομένων

Σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 4 του ν. 2716/1999 «Αποδέκτες των αναγκαίων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για την εγκυρότητα των στοιχείων ταυτοποίησης των ωφελουμένων (ΑΜΚΑ) ορίζονται ο Εθνικός Οργανισμός Παροχής Υπηρεσιών Υγείας και η ΗΔΙΚΑ Α.Ε., τα οποία σχετίζονται με την καταβολή επιχορήγησης ή πληρωμής κάθε μορφής από το Δημόσιο προς τις μονάδες ψυχικής υγείας». Σχετική αναφορά γίνεται στο σχέδιο υπουργικής απόφασης, άρθρο 8, παρ. 1.

4. Αναλογικότητα - απόρρητο και ασφάλεια της επεξεργασίας

Λαμβάνοντας υπόψη την κρισιμότητα των προσωπικών δεδομένων (ευαίσθητα δεδομένα υγείας), καθώς και το γεγονός ότι η επεξεργασία αφορά το σύνολο των ωφελουμένων χρηστών/ληπτών υπηρεσιών ψυχικής υγείας από κρατικά επιχορηγούμενες μονάδες ψυχικής υγείας, η άδεια της Αρχής πρέπει να θέτει ειδικούς όρους και προϋποθέσεις για την πραγματοποίηση της επεξεργασίας, ιδίως σύμφωνα με τα άρθρα 4 (χαρακτηριστικά δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα) και 10 (απόρρητο και ασφάλεια της επεξεργασίας) του ν. 2472/1997. Συγκεκριμένα:

Α) Ελαχιστοποίηση των προσωπικών δεδομένων: Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, το Υπουργείο Υγείας θα πρέπει να τηρεί μόνο όσα δεδομένα

είναι απολύτως απαραίτητα για την πραγματοποίηση του σκοπού της επεξεργασίας, δηλαδή τον έλεγχο των δαπανών των μονάδων ψυχικής υγείας.

A1) Όπως αναφέρεται στην παρ. 5 του άρθρου 4 ν. 2716/1999, τηρούνται από το Υπουργείο Υγείας κατ' ελάχιστον στοιχεία ταυτοποίησης των ωφελουμένων (ΑΜΚΑ), δημογραφικά στοιχεία, στοιχεία διενεργούμενων θεραπευτικών ή μη πράξεων συσχετιζόμενων τόσο με πληρωμές ή επιχορηγήσεις του Δημοσίου ως άνω, όσο και με τους εργαζόμενους που παρέχουν τις υπηρεσίες αυτές. Ο όρος «κατ' ελάχιστον» αναφέρεται και στο σχέδιο υπουργικής απόφασης, άρθρο 6, παρ. 1: «...Ειδικότερα, τηρούνται κατ' ελάχιστον τα κάτωθι στοιχεία...»

Ο όρος «κατ' ελάχιστον» δεν είναι δόκιμος, ενόψει της συνταγματικής προστασίας των ατομικών δικαιωμάτων, όπως τα προσωπικά δεδομένα, και προκειμένου να τηρείται η αρχή της ελαχιστοποίησης των προσωπικών δεδομένων, πρέπει να εννοηθεί ο όρος ως «μόνο» ή «αποκλειστικά».

A2) Για τα τηρούμενα δημογραφικά στοιχεία που αναφέρονται στην παρ. 5 του άρθρου 4 ν. 2716/1999, σημειώνεται ότι, όπως ορίζεται και στην αιτιολογική έκθεση του ν.4213/2013, τα δημογραφικά στοιχεία περιλαμβάνουν την ηλικία και το φύλο των ωφελουμένων.

Στο σχέδιο υπουργικής απόφασης, άρθρο 6, παρ. 1, στοιχ. 1.3.2.2, ως στοιχεία ταυτοποίησης των ωφελουμένων αναφέρονται ο ΑΜΚΑ, αλλά και τα αρχικά ονοματεπωνύμου, το πατρώνυμο και το μητρώνυμο.

Η τήρηση του ΑΜΚΑ των ωφελουμένων χρηστών/ληπτών υπηρεσιών υγείας είναι επαρκής για την πραγματοποίηση της αναγνώρισης με μοναδικό τρόπο των ωφελουμένων χρηστών/ληπτών υπηρεσιών ψυχικής υγείας, χωρίς να απαιτείται επιπλέον στοιχείο ταυτοποίησης. Υπό την έννοια αυτή η παράθεση και των αρχικών του ονοματεπωνύμου, του πατρωνύμου και του μητρωνύμου δεν είναι αναγκαία και είναι περιττή. Η αφαίρεση από τα τηρούμενα στοιχεία των αρχικών ονοματεπωνύμου, πατρωνύμου και μητρωνύμου θα πρέπει να πραγματοποιηθεί τόσο από το κείμενο της υπουργικής απόφασης όσο και από τους πίνακες του παραρτήματος του σχεδίου υπουργικής απόφασης στους οποίους αναφέρονται.

B) Απόρρητο και ασφάλεια της επεξεργασίας

B1) Διαχωρισμός ΑΜΚΑ από τα υπόλοιπα δεδομένα: Λαμβάνοντας υπόψη ότι το ΑΜΚΑ αποτελεί το κύριο στοιχείο, βάσει του οποίου είναι δυνατή η μοναδική αναγνώριση ενός ωφελουμένου χρήστη/λήπτη υπηρεσιών ψυχικής υγείας, κρίνεται ότι είναι απαραίτητος ο διαχωρισμός του από τα υπόλοιπα δεδομένα (π.χ. με χρήση

κατάλληλης κωδικοποίησης – ψευδωνυμοποίησης από το Υπουργείο και τήρηση των δεδομένων ΑΜΚΑ σε ξεχωριστό και απομονωμένο αρχείο από αυτό στο οποίο τηρούνται τα υπόλοιπα δεδομένα). Πρόσβαση στο αρχείο με τα στοιχεία ΑΜΚΑ θα έχει μόνο συγκεκριμένο και ειδικά εξουσιοδοτημένο προσωπικό του Υπουργείου, τα ονόματα και ιδιότητες του οποίου θα γνωστοποιούνται απαραίτητως στην Αρχή.

B2) Κρυπτογράφηση των δεδομένων: τόσο τα στοιχεία του ΑΜΚΑ, όσο και τα υπόλοιπα δεδομένα πρέπει να τηρούνται κρυπτογραφημένα στο πληροφοριακό σύστημα του υπεύθυνου επεξεργασίας, καθώς και στα αντίγραφα ασφαλείας (back-up), χρησιμοποιώντας τεχνικές ισχυρής κρυπτογράφησης. Το Υπουργείο Υγείας θα πρέπει να περιγράψει αναλυτικά τη διαδικασία και τεχνολογία της κρυπτογράφησης που θα εφαρμόζει και να τα υποβάλλει εγγράφως στην Αρχή.

B3) Έλεγχος πρόσβασης: Στο άρθρο 4, παρ. 1 του σχεδίου υπουργικής απόφασης αναφέρεται ότι «Δικαίωμα πρόσβασης στο Σύστημα έχουν οι φορείς του άρθρου 5 της παρούσης και τα ειδικά εξουσιοδοτημένα για το σκοπό αυτό πρόσωπα (πιστοποιημένοι χρήστες)». Προτείνεται η φράση να επαναδιατυπωθεί, προκειμένου να είναι σαφές ότι μόνο οι φορείς του άρθρου 5 και μόνο δια των ειδικά εξουσιοδοτημένων προσώπων έχουν δικαίωμα πρόσβασης στο Σύστημα, στο χώρο πέραν του ελεύθερα προσβάσιμου. Ενδεικτικά προτείνεται η εξής διατύπωση: «Δικαίωμα πρόσβασης στο Σύστημα, πέραν του ελεύθερα προσβάσιμου χώρου του Συστήματος, όπως αυτός ορίζεται στο άρθρο 4, παρ. 2.1.1, έχουν οι φορείς του άρθρου 5 της παρούσης δια των ειδικά εξουσιοδοτημένων για το σκοπό αυτό προσώπων (πιστοποιημένοι χρήστες)».

Για την εισαγωγή των στοιχείων στο πληροφοριακό σύστημα του Υπουργείου, οι μονάδες ψυχικής υγείας πρέπει να έχουν προηγουμένως πιστοποιηθεί και να αυθεντικοποιούνται μέσω ονόματος χρήστη και κωδικού πρόσβασης. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να υιοθετήσει συγκεκριμένη πολιτική διαχείρισης των συνθηματικών των χρηστών, η οποία πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον καθοδήγηση των χρηστών για το ελάχιστο μήκος και επιτρεπτούς χαρακτήρες των συνθηματικών (πολυπλοκότητα συνθηματικού), την ιστορικότητα του συνθηματικού, συχνότητα αλλαγής του συνθηματικού, μέγιστο αριθμό διαδοχικών επιτρεπτών/αποτυχημένων προσπαθειών πρόσβασης.

B4) Ασφάλεια επικοινωνιών:

Η επικοινωνία μεταξύ της εφαρμογής του Υπουργείου Υγείας και των μονάδων ψυχικής υγείας, η οποία πραγματοποιείται μέσω του διαδικτύου, θα πρέπει

να γίνεται μέσω ασφαλούς καναλιού επικοινωνίας, με κρυπτογράφηση των δεδομένων που ανταλλάσσονται (π.χ μέσω πρωτοκόλλου SSL).

B5) Εμπιστευτικότητα προσωπικού: το προσωπικό του Υπουργείου που θα πραγματοποιεί την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων πρέπει να δεσμεύεται ειδικά από ρήτρες εμπιστευτικότητας. Το Υπουργείο Υγείας θα πρέπει να υλοποιήσει και εφαρμόσει ειδικό Κώδικα Δεοντολογίας του προσωπικού για το σκοπό αυτό και να τον υποβάλει στην Αρχή εντός έξι (6) μηνών από την έκδοση της άδειας.

B6) Πολιτική και σχέδιο ασφαλείας: Το Υπουργείο θα πρέπει, μετά από αποτίμηση των κινδύνων, να υλοποιήσει και εφαρμόσει ειδική πολιτική και σχέδιο ασφαλείας για την προστασία των δεδομένων των ωφελούμενων χρηστών/ληπτών υπηρεσιών ψυχικής υγείας, λαμβάνοντας όλα τα απαραίτητα οργανωτικά και τεχνικά μέτρα. Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν τουλάχιστον την ασφάλεια της διαχείρισης των χρηστών του πληροφοριακού συστήματος του Υπουργείου, τις διαδικασίες αναγνώρισης και ισχυρής αυθεντικοποίησής τους, την ενεργοποίηση και συστηματική επίβλεψη των αρχείων καταγραφής (log files), την ασφάλεια των επικοινωνιών (με ισχυρή αυθεντικοποίηση και κρυπτογράφηση εφόσον πραγματοποιείται βάσει του διαδικτύου), την απαγόρευση της απομακρυσμένης πρόσβασης στα δεδομένα, τον έλεγχο των αποσπώμενων μέσων και γενικά της εξαγωγής δεδομένων από το πληροφοριακό σύστημα του Υπουργείου Υγείας, τη διαχείριση τυχόν περιστατικών παραβίασης προσωπικών δεδομένων, την ασφαλή καταστροφή των δεδομένων, τα ισχυρά μέτρα φυσικής πρόσβασης για την αποφυγή μη εξουσιοδοτημένης πρόσβασης στο χώρο εγκατάστασης του αρχείου. Το Υπουργείο Υγείας θα πρέπει να υποβάλει την πολιτική και το σχέδιο ασφαλείας στην Αρχή εντός έξι (6) μηνών από την έκδοση της άδειας.

Στο άρθρο 4, παρ. 2 του σχεδίου υπουργικής απόφασης, αναφέρεται ότι: «Το Σύστημα εφαρμόζει συγκεκριμένη πολιτική ασφαλείας και κατάλληλες τεχνικές ασφάλειας διαχείρισης των δεδομένων, ώστε να εξασφαλίζεται η απρόσκοπτη λειτουργία του, ως ασφαλούς Πληροφοριακού Συστήματος, στο οποίο έχουν πρόσβαση οι κατηγορίες πιστοποιημένων χρηστών κατά τους ορισμούς της περίπτωσης γ του άρθρου 2 της παρούσης και του παρόντος άρθρου». Προκειμένου να χρησιμοποιηθεί η σωστή ορολογία και να καταστεί σαφέστερη η διατύπωση, προτείνεται να επαναδιατυπωθεί ως εξής «: «Το Σύστημα εφαρμόζει συγκεκριμένη πολιτική ασφαλείας και τα κατάλληλα μέτρα ασφαλείας, ώστε να εξασφαλίζεται η απρόσκοπτη λειτουργία του»,

B7) Διαχείριση του συστήματος

Στο άρθρο 3, παρ. 1 του σχεδίου υπουργικής απόφασης ορίζεται ως «Διαχειριστής του Συστήματος» η Διεύθυνση Ψυχικής Υγείας. Στο άρθρο 4, παρ. 2.3 ορίζονται οι «Διαχειριστές συστήματος» ως στελέχη του Υπουργείου Υγείας, εξουσιοδοτημένα καταλλήλως από το νόμιμο εκπρόσωπο, φυσικά ή νομικά πρόσωπα που έχουν αυξημένα δικαιώματα πρόσβασης στα υποσυστήματα,...κτλ. Η χρήση του όρου «Διαχειριστής» και στις δύο περιπτώσεις προκαλεί σύγχυση, καθώς πρόκειται για διαφορετικές έννοιες. Προτείνεται η χρήση του όρου «υπεύθυνος για τη διαχείριση» για τη Διεύθυνση Ψυχικής Υγείας (ορισμός άρθρου 3, παρ. 1).

Στο άρθρο 3, παρ. 3 αναφέρεται ότι «Ο διαχειριστής μπορεί να εξουσιοδοτεί φυσικά ή νομικά πρόσωπα να έχουν πρόσβαση στα υποσυστήματα, στους πόρους και στις υποδομές του Συστήματος για την υποστήριξη της λειτουργίας, της παραμετροποίησης και της συντήρησής του». Προκειμένου να γίνει σαφές τι είδους πρόσβαση και με ποιο σκοπό επιτρέπεται σε προσωπικά δεδομένα, για το σκοπό της υποστήριξης του συστήματος, προτείνεται η παράγραφος να συμπληρωθεί καταλλήλως έτσι ώστε να προβλέπεται ότι στην περίπτωση που κατ' εξαίρεση είναι απαραίτητη η πρόσβαση σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που τηρούνται στο Σύστημα, για το σκοπό της διόρθωσης σφάλματος, τότε θα πρέπει οι εργασίες να πραγματοποιούνται υπό την επίβλεψη του υπευθύνου για τη διαχείριση του συστήματος και ύστερα από ειδική έγγραφη εξουσιοδότηση.

Γ) Χρόνος τήρησης των δεδομένων:

Σύμφωνα με την παρ. 8 του άρθρου 4 του Ν. 2716/1999 ο χρόνος τήρησης των δεδομένων διέπεται από τις διατάξεις περί τήρησης αρχείου των δημοσίων υπηρεσιών. Μετά το ανωτέρω διάστημα τα δεδομένα θα πρέπει αυτομάτως να καταστρέφονται από το Υπουργείο Υγείας με ασφαλή τρόπο.

Στο σχέδιο υπουργικής απόφασης, άρθρο 8, παρ. 3 ορίζεται ότι: «Ο χρόνος τήρησης των ως άνω δεδομένων διέπεται από τις διατάξεις περί τήρησης αρχείου δημοσίων υπηρεσιών και σε κάθε περίπτωση δεν ξεπερνά την πενταετία.»

Σημειώνεται ότι η διατύπωση του νόμου με την παραπομπή στις διατάξεις περί τήρησης αρχείου των δημοσίων υπηρεσιών είναι αρκετά γενική και αόριστη οι δε διατάξεις περί τήρησης αρχείου των δημοσίων υπηρεσιών δεν φαίνεται να περιλαμβάνουν ειδική πρόβλεψη-ρύθμιση για την τήρηση ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων για σκοπό διαφορετικό από την παροχή υπηρεσιών υγείας, όπως ο συγκεκριμένος ελεγκτικός των δαπανών υγείας. Επισημαίνεται ότι το άρθρο 14 παρ.

4 εδ. α, β ν. 3418/2005 (Κώδικας ιατρικής δεοντολογίας) υποχρεώνει τους φορείς παροχής υπηρεσιών υγείας σε τήρηση των ιατρικών αρχείων για μία εικοσαετία από την τελευταία επίσκεψη του ασθενή (για τα ιδιωτικά ιατρεία και τις λοιπές μονάδες πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας του ιδιωτικού τομέα ο υποχρεωτικός χρόνος τήρησης είναι μία δεκαετία).

Η ανωτέρω ειδική διατύπωση δημιουργεί πρόβλημα σε σχέση με τον χρόνο τήρησης των δεδομένων καίτοι ο σκοπός της επεξεργασίας είναι διαφορετικός. Πάντως ο περιορισμός στον χρόνο τήρησης στα 5 έτη που τίθεται στο σχέδιο υπουργικής απόφασης, αν και φαίνεται να έρχεται σε αντίθεση με τα προβλεπόμενα στο ν. 2716/1999, είναι σύμφωνος με την αρχή του χρονικού περιορισμού της επεξεργασίας στο απολύτως απαραίτητο σε σχέση με τον σκοπό χρονικό διάστημα που θεσπίζεται με το άρθρο 4, παρ. 1 εδ. δ του ν. 2472/1997.

5) Το σχέδιο υπουργικής απόφασης, άρθρο 8, παρ. 3 στοιχ. γ): αναφέρει ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας: «Διασφαλίζει την προστασία της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, το ιατρικό και κάθε επαγγελματικό απόρρητο, με πλήρη σεβασμό στις διατάξεις του Ν. 2472/1997 «Προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα» (ΦΕΚ Α΄ 50). Ιδίως κατά το μέρος που τα καταχωριζόμενα στοιχεία συνιστούν επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κατά την έννοια του άρθρου 2 περ. β΄ του Ν. 2472/1997, εκπληρώνει προσηκόντως τις υποχρεώσεις λήψης προηγούμενης άδειας της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα ή, κατά περίπτωση, προηγούμενης ενημέρωσης των υποκειμένων των δεδομένων, κατά τις διακρίσεις των άρθρων 7 και 7Α του ίδιου Νόμου.».

Η γενική αναφορά στο σεβασμό στις διατάξεις του Ν. 2472/1997 κρίνεται ότι είναι επαρκής. Η ειδική αναφορά δε στα άρθρα 7 και 7^Α του νόμου δεν καλύπτει πλήρως την περίπτωση και πρέπει να απαλειφθεί.

Ο Πρόεδρος

Η Γραμματέας

Π. Χριστόφορος

Ε. Παπαγεωργοπούλου